

Кристофър Гортнър

*Императрица
Мария Фьодоровна*

Императрица Мария Фьодоровна

Кристофър Гортнър

Превела от английски:
Емилия Ничева-Караджчева

ИК „ЕМАС“ / СОФИЯ

*На мама,
която ми показа блясъка
на Романови*

В двореца живеят и слава, и злощастие.

Руска поговорка

C. W. Gortner

THE ROMANOV EMPRESS

© C. W. Gortner, 2018

Кристофър Гортнър

ИМПЕРАТРИЦА МАРИЯ ФЬОДОРОВНА

Превела от английски: *Емилия Ничева-Карастойчева*

Илюстрация: *Владимир Маковски – Портрет на императрица Мария Фьодоровна, 1885*

Оформление на корицата: *Борис Драголов*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

ПЪРВА ЧАСТ

1862-1866

Жълтия гворец

*Пъя идва! Дамската девойка...
да стане наша владетелка на любовта.*

Мартин Тъпър

ПЪРВА ГЛАВА

– **Д**а се облечем еднакво! – предложих в деня, когато животът ми се промени завинаги.

Все още не разбирах колко дълбока ще е промяната, ала я усещах. През онзи следобед седях до купища кутии от най-изисканите копенхагенски и лондонски магазини, пълни с атлазени пантофки, шапки с панделки, копринени долни ризи, рокли, корсети, шалове, кожени ръкавици и пелерини от фин кашмир и шотландска вълна.

– Еднакво ли? – Сестра ми Аликс стоеше върху табуретка, а мама и камериерката размахваха дрехи пред лицето и стройното ѝ тяло, за да преценят коя ѝ отива най-много. – Като близначки? – учуди се.

– Да. – Повдигнах две кутии, сложени върху столчето за крака. – Виж, имаш по два ката от всичко. Ще се облечем еднакво и ще видим дали годеникът ти ще ни различи.

Аликс сключи тънките си вежди. Лекото намръщване ме зарадва; показваше, че колкото и да се преструва, сестра ми не приема безропотно нелепото положение. Преди да отговори обаче, мама ме скастри с обичайното бегло раздразнение при всяка моя простъпка, а неуместните ми прояви и думи според нея зачестяваха нетърпимо.

– Стига, Мини! Как ти хрумна да се облечете еднакво? – изцъка с език. – Сякаш Негово Височество принцът на Уелс е сляп. Та ти и Аликс изобщо не си приличате!

– Сигурна ли си? – Исках да подхвърля въпроса нехайно, ала долових предизвикателството в тона. – Не си приличаме, вярно, но той я е виждал само веднъж. Може да не я познае при повторната им среща.

Мама застина със смачкана фуста в ръката. Погледнах към кремавата коприна и преглътнах яда си. Преди време не бяхме си позволили подобно разточителство; всъщност нито едно от лъскавите неща, осеяли стаята. Бяхме щастливи в малкия жълт дворец в Копенхаген. Наслаждавахме се на летните дни край морето, плувахме, организирахме си гимнастически състезания и музикални нощи след скромна вечеря до маса, подредена от нас. Луксът не ни интересуваше, защото бяхме заедно. Семейството бе най-големият ни дар. Но ето ни тук, задушени от натрапчиви доказателства за предстоящата раздяла.

Как е възможно всичко да се промени в миг?

– Негово Височество ще остане очарован от нея, разбира се – отсече мама. – Ще изпълни съпружеския си дълг, както и тя – своя. Защо си толкова черногледа? Точно днес ли те прихвана, когато подготвяме зестрата на Аликс? Не виждаш ли колко е напрегната?

Отражението на сестра ми в огледалото се втренчи в мен. И да беше нервна, не ѝ личеше. Изглеждаше изморена и бледа, сенките под хладните ѝ сиви очи издаваха изтощение. Лицето ѝ обаче излъчваше спокойствие – тъй непоклатимо всъщност, че втренчените ѝ очи ме смутиха. Все пак въпреки нетрепвация взор несъмнено разбираше истината в думите ми. Невъзможно бе да се предскаже дали бракът ще ѝ донесе щастие, или ще разбие сърцето ѝ. Не би го признала гласно, естествено, не и пред мама, положила толкова усилия да ни осигури поредната сполука сред прилива от промени, заплашващ да ме повлече и удави.

– Исках само да кажа... – мълкнах под изпепеляващия поглед на мама.

– Разбрахме те, Мини. Достатъчно!

Смачках ядно хартията в кутията за шапки.

– Ще изляза на разходка – промърморих. – И без друго не съм нужна тук.

– Щом не си в състояние да помагаш, върви. – Мама се обър-

на към сестра ми. – Чистият въздух ще те разведри и ще разнесе неприятната хапливост. Не искам да разсейваш Аликс с глупости. Чака ни работа.

Чист въздух и никакви глупости – лекът за всичко на моята майка, изтъкана от здравомислие. Разумът не я напусна дори през последната година на сътресения и възходи, способни да главозамаят всяка друга жена. Луиза фон Хесен-Касел обаче не би допуснала подобна слабост. Първо бе показала непоклатима убеденост в собствената си преценка, като се опълчила на семейството си, за да се омъжи за баща ми, Кристиан фон Глюксбург, неин втори братовчед – беден принц без особено влияние, с когото за живяла скромно и приятно, възпитавайки децата си в трезво не-зачитане на всякаква парадност. Не отдавна бездетният ни крал изненадващо избра татко за наследник на трона, а сега, освен за бъдеща кралица на Дания, мама се подготвяше да омъжи най-голямата си дъщеря за британския престолонаследник. Изпълняваше и двете тежки задължения, сякаш е запретната ръкави за ежедневно чистене на дневната. Моята хапливост, както я нарече, я объркваше, защото от децата ѝ не се очакваше подобно нещо, особено в светлината на новото и височайше положение.

Повдигнала обемистите си поли, тръгнах към вратата и спрях там. Надявах се сестра ми да ме повика, да покаже, че има нужда от мен. Тя мълчеше. Погледнах предизвикателно през рамо и я видях, навлечена с копринената фуста. Мама наставляваше камериерката как да пристегне колана, все едно Аликс е кукла.

Или жертвено агне.

Така гледах на предстоящия ѝ брак.

По РОЖДЕНИЕ не ни се полагаше величие. Мама често ни напомняше да не очакваме повече, отколкото имаме. „Родените в богати семейства не са толкова щастливи – повтаряше ни, докато учеше мен и Алекс как да шием и украсяваме бонета и да си кърпим бельото. – Започналите живота си в изобилие са неспособни да оценят плодовете на усилието.“ Мъдър съвет, защотоничии усилия не бяха по-щедро възнаградени от найните. И все пак недостатъчен да ме утеши, докато крачех през двореца „Бернщорф“. Подминавах безразлични статуи и огледални стени, вслух-

шана в ехото на трополящите ми по паркета токчета и в ритмичното шушнене на широките ми поли.

Преместихме се тук преди месец, когато избраха татко за престолонаследник на датския трон. Сгущен сред просторни градини край Копенхаген, дворецът бе подобаващо елегантен и значително по-внушителен от жълтия ни дом в града. Красивите градини с лимонови дръвчета и алеи бяха сред малкото промени, срещнали одобрението ми. Братчето ми Валдемар и сестричката ми Тира обожаваха да тичат на воля по пътеките и да се крият сред храстите. Аз обаче скоро щях да навърша петнайсет – бях твърде голяма за детски игри, макар да жадувах да съм малка, свободна да лудувам и да играя на гоненица и криеница.

Потърках чело и осъзнах, че не съм взела нито слънчобран, нито шапка. Слънцето щеше да обжари лицето ми. Представяйки си недоволството на мама, продължих решително напред. Прииска ми се да сваля и драещата мрежа, впримчила гъстите ми къдици, та да предизвикам истински скандал. Само дето нямаше кой да се възмути. Пред мен се стелеше зелена празнота чак до вилата в шведски стил, използвана за чайна. Пред нея стоеше позната фигура, обвита в облак цигарен дим.

Татко.

Сграбчих в шепи полите си и без да ме е грижа дали глезените ми се виждат, се втурнах по моравата към него. Той се обърна стреснат и струйки дим блъвнаха изпод впечатляващите му нови мустаци. Целеше да си придае по-достолепен вид. Намирах ги за смешни, защото оредялата му кафява коса изглеждаше още по-рехава заради гъсталака над устата му. Бъдещ крал или не, баща ми пушеше навън, понеже мама мразеше миризмата и постоянно му натякваше да се откаже от „отвратителния порок“.

– Толкова бързо ли приключихте?

Усмивка озари угроженото му лице. Домъчня ми, че и той е започнал да се променя. Откакто го посочиха за наследник на болния ни крал, татко изгуби ведростта си, сякаш бремето на короната вече го е затиснало.

– Не. Още часове ще избират неща – сбърчих нос от острия мирис на тютюн, витаещ около него. – Няма да оставят нито една рокля в Копенхаген! Мама каза, че съм черногледа, затова излязох.

– Ясно... – Усмивка замрежи ъгълчетата на меките му светлокашки очи. – Черногледа ли си, Дагмар, или не?

Сред няколкото ми кръщелни имена татко бе изbral любимото ми. Всички други от семейството ме наричаха „Мини“. Дагмар обаче – името на легендарна датска кралица – ме отличаваше.

Свих рамене.

– Не разбирам защо се суетят толкова.

Той се засмя.

– Сестра ти се омъжва за сина на кралица Виктория. С Божията воля някой ден ще стане съпруга на британския крал. За мноzина суетнята би била напълно оправдана.

– За мама и за кралица Виктория сигурно. Колкото до Аликс, тепърва ще видим блести ли златото. – Забелязах как лицето му помръква и добавих: – Просто се тревожа за нея, татко. Държи се странно. Приема покорно всичко.

Той издиша струйка дим и се наведе да угаси пурата; смачка я върху пътеката и прибра угарката в джоба на жакета си.

– Не е нужно да роптае. Избраникът ѝ е престижна партия. Бракът се сключва с поощрението на майка ти. Кралица Виктория го одобрява. Аликс изпълнява дълга си по своя воля.

Обяснението ме изненада. Мислех си, че познавам Аликс по-добре от всекиго, ала не бях съобразила колко дълбоко е наистина чувството ѝ за дълг.

Сестра ми бе с три години по-голяма от мен; двете имахме обща стая, растяхме и учехме заедно. Най-големият ни брат, Фредерик, замина да учи в чужбина, а вторият – Вилхелм, постъпи в Датската военна академия. Сестричката ни Тира и третият ни брат, Валдемар, бяха още деца. С Аликс бяхме неразделни в дома ни, белязан от оскъдица и управляем от мама, която на всеки семеен празник отрупваше с внимание братята ни.

Винаги негодувах как им трепери въпреки уверенията на Аликс, че е естествено майките да ценят синовете си повече. Недоумявах защо, след като ние, дъщерите, ѝ помагаме да домакинства, докато синовете са далеч. Мразех безкрайната штетня. За разлика от мен обаче сестра ми никога не се съпротивляваше. Нощем оглеждахме напуканите си от работа ръце, просвяхме се редом в тесните легла и започвахме да си шушукаме. Обещавахме си някой ден да

си купим своя къща край залива и никога да не търкаме подове. Мечтаехме да си имаме сто кучета и по цял ден да рисуваме с акварели, защото го умеехме добре. Всичко се промени, когато тя прие предложението на принц Албърт Едуард. Стана друга, не моята предана сестра; внезапно се превърна в любимка на мама, заета с уроци по етикеция и танци и с проби на рокли. Подготвяше се за живот в нова страна; живот без никакво мое участие.

– Почти не я виждам – избягнах погледа на татко. – Мама все ѝ заръчва да пише важни писма, водеше я на посещения, караше я да пробва дрехи. Сякаш вече ни е напуснала.

– Сподели ли с нея? – попита кратко той. – Ами ако си мисли, че си ѝ сърдита?

Отново се сепнах. Сърдита ли бях? Сигурно. Определено не ми харесваше как се примирява с женитбата и подкопава доверието помежду ни.

– Сърдита ли ти изглеждам? – поинтересувах се.

– Винаги. – Татко ме щипна по бузата. – Ти си нашата бунтарка.

– Бунтарка! – възкликах. – Само защото не искам нищо да се променя ли? Животът ни се прекатури, тате. Не съм го очаквала!

Той въздъхна.

– Разбирам колко ти е трудно. Съжалявам, Дагмар. Бракът е съществен житетски преход. Напускаме обичните си хора и създаваме свое семейство. – Замълча. – Скоро ще навършиш петнайсет. Никога ли не си се замисляла?

– Замисляла съм се, разбира се – отговорих, макар да не беше вярно. Бракът е неизбежен, ала досега лесно избягвах темата. – Възможно ли е обаче Аликс да се омъжи за почти непознат? Албърт Уелски видял нейна снимка и поискал да се срещнат. Запознаха се на Великден, помниш ли, когато бяхме в Румпенхайм? Императрицата беше там с големия си син. Стори ми се, че Аликс го харесва. А и той – нея. С Албърт си пророниха само две-три думи. Как така внезапно го заобича, та и реши да се омъжи за него? – Татко не отговори. Настоях: – Ти си бил влюбен в мама.

– Да. – Лицето му омекна. – Майка ти беше жизнена, решителна. От пръв поглед ме заплени. На младини доста приличаше на теб. Знаеше точно какво иска.

Не му позволих да ми отклони вниманието. В онзи момент не желаех да ме сравняват с мама, съучаствала дейно в свършека на живота ни.

– Преди да се запозная с майка ти, ухажвах Виктория – добави татко с широка усмивка.

Смаях се.

– Сериозно?

– Не само аз. Десетки принцове се съревноваваха за ръката ѝ. Тя беше най-желаната невеста в Европа. Бях беден, но не ми липсваше дързост. Пишех ѝ писма, предложих да се срещнем. Надявах се да я спечеля. Уви, отхвърли ме. Мен и мнозина други. Избра Алберт Сакс-Кобургготски.

– Който умря – промърморих. – Остави я вдовица, та да се бърка в нашите работи.

– Хайде, хайде. Не обвинявай кралицата. Синът на императора наистина прояви интерес към сестра ти, но Аликс не иска да живее в държава, чийто език не владее.

– В руския царски двор говорят френски. Виждаш ли! Аликс не знае нищо. Мрази дъждъа, а в Англия вали постоянно. Представя ли си как ще става вир-вода, щом си подаде носа навън?

– Ще се погрижим да вземе достатъчно чадъри. – Татко пак ми се усмихна. – Разбирам, че не ти е лесно, но няма да я окуражиш, ако сееш съмнения.

Трепнах. Потопена в своите чувства, не бях се замисляла за нейните. Пристъпих към татко, за да потърся утеша. Той ме прегърна през кръста и ме целуна по челото.

– Пак не носиш шапка – поклати глава. – Майка ти ще се ядоса.

– Добави го към списъка ѝ с недоволства – отсякох и в гърди те му заромоли смях; прегърна ме през рамо и сгущена в усещане за сигурност, се оставил да ме поведе по пътеката.

Осъзнах внезапно, че се страхувам да не изгубя и него. Кралят ни бе тежко болен и подготовката на церемонията за провъзгласяването на престолонаследника течеше трескаво. Как ли щяхме да живеем, когато баща ми седне на трона и мама стане кралица? Денем и нощем щяха да ни обсаждат придворни и съветници. Потреперих при мисълта.

– Какво друго те беспокои? – Татко ме обгърна по-крепко.

Смутих се. Всяко момиче на моя място би се радвало на възможността да се нарича принцеса и да се води голямата дъщеря в семейството след напускането на първородната сестра.

– Длъжни ли сме след сватбата на Аликс да се преместим в „Амалиенborg“¹? – попитах.

– Опасявам се. Крал Фредерик ми оказа огромна чест, като ме избра за свой наследник. Не беше лесно обаче. Минаха месеци, докато се постигне съгласие. Сега Негово Величество настоява да живеем съобразно ранга ми. – Погледна ме отвисоко; бях нисичка като мама, а Аликс приличаше на него – висока истройна. – Жълтият дворец не е подходящ за бъдещ крал и семейството му. Ще го посещаваме през лятото, а и в „Амалиенborg“ ще имаш лични покой. Не ти ли харесва? Цял апартамент на твоето разположение вместо поделена спалня както досега?

– Ами Тира? – Деветгодишната ми сестра вървеше с обожание по петите ми, когато не лудуваше с малкия ни брат. – При първа възможност ще се пренесе при мен. Не възразявам – добавих бързо. – И бездруго не искам да се ширя в апартамент.

– Още нежелани промени, нали? Ще се постараem да ги пре глътнем по-безболезнено.

Кимнах мрачно. Той отдръпна ръка от рамото ми и бръкна в джоба на жакета си. Преди да извади угарката, погледна към двора. Извърнах глава натам и видях мама да ни маха от прозореца на горния етаж.

– Изглежда са приключили по-бързо – усмихна се татко. – Хайде да разгледаме какво са избрали! Бъди мила със сестра си. Не забравяй какво ти казах – Аликс не е като теб. Не изразява чувствата си с лекота, затова намерѝ време да поговорите насаме. Нуждае се от подкрепата ти повече от всякога. Не искам да тръгнете сърдити към Англия.

– Да, татко – кимнах.

Ала не бях сигурна, че искам да чуя какво ще ми каже Аликс. Ами акооловя, че няма да ѝ липсвам толкова, колкото се надявам?

¹ Бароков дворцов комплекс в Копенхаген,строен през XVIII век,резиденция на датските крале. – Бел. Ред.

ВТОРА ГЛАВА

Бечеряхме в зала с тежки полилии. Прислужници в ливреи, надянали бели ръкавици, ни сервираха супа, печена съомга, сочни зеленчуци, прясно изпечен пай и гарифи с червено вино – пиршество, достатъчно да храни семейството ни цяла седмица. Наблюдавах как мама наставлява прислужниците със съвършено достолепие, все едно цял живот е заповядвала на легиони. Валдемар и Тира, изрядно спретнати след лудориите в градината, седяха на позлатени столове до грамадната маса с ленена покривка. Изглеждаха необичайно притихнали, явно смутени от редиците сребърни ножове, лъжици и вилици до чиниите им.

– Малката вилица е за салатата – прошепнах на Тира и побутнах прибора. – По-големите са за месото и рибата. Вземаш отвън навътре. Разбра ли?

Сестричката ми кимна и панделката в тъмнозлатистите ѝ къдрици трепна. Тира бе наследила като мен големите кафяви очи и чипия нос на татко; а малкият Валдемар – светлокос, със сивосини очи и бледа кожа – приличаше на мама и Аликс.

Докато се хранехме, мама говореше тихо на татко, несъмнено за подготовката на пътуването до Англия. Едва я чувах, макар в жълтия ни дом да се впускахме в разпалени беседи край трапезата. Още един знак, че животът ни вече не бе същият. Четиригодишният Валдемар внезапно заяви:

– Искам да отида в Англия!

Думите му ни потопиха в мълчание. Закрих уста с ленената салфетка, за да потисна напушилия ме смях.

– Децата не са поканени на сватбата – отсече мама. – Ще останеш тук с Тира и гувернантката...

– Не. – Валдемар удари с юмрук по масата. – Искам да дойда с вас!

Мама погледна към татко, готов като мен да избухне в смях.

– Кристиан, скъпи, обясни на сина ни, че подобни изблици са неприемливи.

Татко се овладя.

– Валдемар, слушай майка си – опита да си приладе строг вид.

Лицето на брат ми посърна. Аликс го потупа по ръката и му прошепна нещо. Валдемар я погледна колебливо и повтори:

– Нов влак?

Аликс кимна.

– Обещавам. В Англия имало, казват, много хубави влакчета.

Стърпях се да не отвърна, че и в Дания има хубави влакчета. Имахме цяла композиция на релси. Вървеше си чудесно, докато един ден Валдемар не я стъпка в пристъп на гняв.

За мое удивление Аликс се обърна към родителите ни:

– Защо да не дойде с нас? Това е моята сватба все пак. Искам да присъстват всичките ми близки.

Кой би предположил? За пръв път я чувах да изрази мнение по въпроса. Седнах по-изправена и проследих как мама се бори с неприятната изненада.

– Ще имаме много задължения. Ще присъства цялото семейство на кралица Виктория. Поканени са и други важни гости. Как ще смогна да се грижа за децата?

– Мини ще ги наглежда. – Алекс се обърна към мен.

Веднага омекнах.

– Да. Разбира се.

– Добре. Договорихме се. – Татко въздъхна с нескрито облечение и си спечели свъсцени вежди от мама.

Валдемар сигурно щеше да изкреши победоносно, ако мама не го бе погледнала предупредително. Той зачовърка в чинията и надроби печената риба. Аликс взе вилицата, за да му помогне, и ме озари с благодарна усмивка. Колебанията ми мигом се изпа-

риха. Щом сестра ми иска да сме всички там, значи тай съмнение. Реших твърдо да поговоря с нея.

След вечерята Валдемар и Тира бяха отпратени да си легнат въпреки възраженията им. Ние се събрахме в дневната. Татко си сипа коняк, мама взе бродерията. Докато си вдяваше конеца, подхвърли:

– Изсвири ни нещо, Мини.

В двореца имаше голям роял, не като очуканото пиано в жълтия ни дом. Седнах на столчето и заудрях по клавишите, но сякаш всичките ми пръсти се бяха превърнали в палци. Непрекъснато грешах, насочила мислите си към Аликс. Застанала до прозореца, сестра ми се взираше навън, където сумракът поглъщаше градината.

– Хендел ли осакатяваш, Мини? – раздразни се мама; ръцете ми застинаха.

Аликс се обърна към нас с въздышка.

– Изморена съм. Ще си лягам.

– По това време? Още не се е стъмнило! – възрази мама.

Аликс обаче пристъпи към нея и татко и ги целуна за лека нощ. Тръгна към вратата. Тутакси скочих на крака.

– Идвам с теб! – Преди мама да ме повика, излязох след Аликс в коридора.

Тя усети, че я следвам, едва когато я докоснах по ръкава. Сепна се и спря рязко. По изнуреното ѝ лице прочетох, че знае какво ще кажа.

– Искаш ли да поговорим?

Тя се усмихна.

– Чудех се кога ще се сетиш.

– Ти също можеше да се сетиш. – Прехапах устни; не биваше да започваме с неприятен тон. – Но беше заета, разбира се.

– Да. Нямах представа, че подготовката за сватба е толкова изморителна. Покажат ли ми още една рокля или шапка... – Погледна ме в очите. – Да отидем ли горе в стаята ми?

– Не – отказах импулсивно; не исках да виждам купищата нови неща, опаковани за Англия. – Да поговорим в галерията.

Проветривата закрита веранда с черно-бели плочки, опасваща двореца откъм градината, тънеше в полумрак. Растения в пор-

целанови саксии разперваха криле над бели мебели от омразна ракита, която винаги захващаше роклята ми и...

Аликс се вмъкна в колебанието ми.

– Седни спокойно. Ако дръпнеш конец, шивачката ще ти го оправи. Край с шиенето на свещ. Вече има кой да ни кърпи.

Разположих се предизвикателно върху най-близкия стол. Почудих се дали ме взема на подбив.

– Сигурно ти харесва да имаш прислужници.

– Защо не? – Настани се срещу мен. – Приятно е ноктите ти да не са изпочупени, а палците – надупчени от иглата. – Втренчи се в мен. – Ти как мислиш?

Свих рамене.

– Прислужниците говорят. Имат очи и уши. Не ми харесва всяка минута от деня ми да става тема на задкулисни клюки.

Тя сведе глава и прокара пръсти по поръбения си с дантела ръкав.

– Явно си ядосана, Мини.

– Нима? – Настръхнах, задето повтаря думите на татко. – Сигурно има причина.

Аликс вдигна поглед. В сумрачната галерия очите ѝ изглеждаха огромни сред изпитото лице.

– Каква причина?

Исках да обясня, че съм гневна, защото е избрала да се омъжи за човек, към когото е невъзможно да изпитва чувства. Гневях се и на мама, задето я принуждава да изпълни дълга си. В смут се чух да произнасям:

– Защо каза „да“?

Аликс замълча. Не извърна поглед, но в очите ѝ отново изплува предишното отчуждение. Съзирайки го, се осмелих да добавя:

– Едва ли те е грижа за него. Дори не го познаваш.

– Дали бих се съгласила да се омъжа за него, ако го смятах за неподходящ? – отвърна сестра ми с премерен тон. – Не... – поклати глава. – Не го познавам, нито знам дали ще бъда щастлива с него. Но той поиска ръката ми. Ще стана принцеса на Уелс. Повярвай ми, приех след грижлив размисъл.

– Ти ли прие? Или мама? Аликс, винаги съм смятала...

– Какво? – Тя наклони глава.

Оплетох се в думите, объркана от сериозното ѝ изражение.

– Не... не знам. Представях си, че ние двете ще се омъжим влюбени, както мама и татко.

Тя се усмихна. Разтърси ме това леко повдигане на устните – стоически, примирено. С такова изражение се изправяше пред купищата дрехи за кърпене.

– Вече не сме деца, Мини, нетърпеливи хер Грим да ни приспи с вълшебни приказки. Татко ще бъде крал. Ние също трябва да изпълним дълга си към държавата, като изберем достойни съпрузи. Дания не е могъща, но имаме врагове. Прусия ги оглавява. Онзи дявол Бисмарк не остана доволен, че татко измести неговия фаворит за трона. Времето за вълшебни приказки отмина.

– Вълшебни приказки ли? Как не! – надигнах глас. Мълкнах и си поех дъх, за да се успокоя. Прилежната ми сестра, която не обръщаше внимание на външния свят, изведнъж бе започнала да говори като дипломат. – Защо, например, не избра руския царевич? Недостоен кандидат ли ти се струва? Руската империя е помогъща от Британската, смея да твърдя. А и Николай Романов те обожава.

– Обожава ме? – присмя ми се тя. – Нищо подобно!

– Нима? Е, оставяше такова впечатление. Знам как те гледаше в Румпенхайм, където те причака топчестият Бърти Уелски. Николай почти не продума на никого. Разговаряше само с теб. От татко разбрах, че е щял да ти поиска ръката. Ти обаче си отказала да живееш в Русия, защото не владееш езика. Аликс, в двора на Романови говорят на френски! Френският ти е по-добър от английския!

– Казах го, за да не поставям Николай в неловко положение. Щеше да ми предложи по заповед на баща си. Император Александър не иска синът му да доведе пруска невяста.

– Ти не си от Прусия.

– Не съм, но Николай не иска мен. – Изгледа ме със смущаваща прямота. – Наистина ли нямаш никаква представа?

Внезапно дъхът ми секна. Едва не подскочих, когато Аликс докосна ръката ми.

– В Румпенхайм не откъсваше очи от *теб*. Беше като омагьосан – продължи тя. – През цялото време ме разпитваше за *теб*. Татко обаче не пожела дори да изслуша предложението му. Им-

ператорът бе изпратил сина си да ухажва мен. Просто спестих неприятностите на всички, като показах безразличие.

Взирах се занемяла в нея – по изключение думите ми убягваха. Тя ме потупа по ръката.

– Ax, Мини! Толкова ли си сляпа? Всички го забелязаха. Дори топчестият Бърти Уелски, както го нарече, отбеляза, че Никса се държи като влюбено момченце.

Върнах се мислено към дните ни в Румпенхайм. Спомнихи освежителната езда сутрин, спокойните обеди под навеси, разпънати сред поляните край замъка, танците и игрите на вист вечер. Колкото и да се стараех обаче, не успях да извикам ясен спомен за руския престолонаследник – смътна, неотличима фигура с лъснати до блясък ботуши. От години познавах майка му – по рождение Хесен-Дармщат, потомка на най-могъщите сродници на мама. Императрица Мария Александровна ме смразяваше с благородническото си държане и тъжните, но проницателни очи. Винаги си я представях как ни наблюдава снизходително, потънала в самурени кожи, каквито ние, бедняците, не сме в състояние да си позволим. Тя и мама си пишеха редовно обаче и императрицата не пропускаше да ни привика, когато минаваше през Германия или Дания на път за ежегодната си ваканция в Ница. Така се бяхме запознали с най-големия ѝ син Николай – Никса, както го наричаха. За мен той бе просто поредното момче – любезен и привилегирован, странящ от другите. Въщност не помнех изобщо да ми е обръщал внимание. А в Румпенхайм бях толкова съсредоточена върху интереса му към Аликс, че явно бях пропуснала да се вгледам наистина в него. Упрекнах се, задето не съм забелязала каквото всички останали – според сестра ми – са видели.

– Не ставай смешна – поклатих глава. – Не би ме пожелал, ако можеше да има теб.

Аликс отдръпна ръка.

– Това не е състезание. Той се влюби в теб. Не ти предложи, защото татко не му позволи да ти завърти главата, преди императорът да одобри. Никса Романов няма да бъде мой съпруг. Твой обаче – кимна, сякаш изричаше неоспорим факт, – може и да стане.

От смущение не знаех какво да кажа.

– Помисли си – продължи Аликс. – Ниска изглеждаше решен.